

Slovenski dom

Stev. 224

V Ljubljani, torek 1. oktobra 1940

Leto V

Pogajanja med Sovjeti in Nemčijo za razjasnitev vseh vprašanih, ki so se pojavila po zadnjih političnih akcijah Nemčije v Evropi in Aziji. Prva poluradna sovjetska izjava o berlinski zvezi

Berlin, 1. oktobra. o. United Press poroča: Navzlic trditvam nemškega tiska, da so odnosi med Nemčijo in Sovjetsko Rusijo po sklenitvi vojne zveze z Japonsko nespremenjeni, vendar prevladuje v nemških političnih krogih vtis, da so se med Sovjeti in Nemčijo že začela pogajanja, ki naj uredijo vsa vprašanja, ki so jih novi dogodki po spremembah v Romuniji in na Vzhodu odprli. Ta pogajanja naj čisto določno označijo sovjetsko vlogo v načrtih Italije in Nemčije za vzpostavitev novega reda v Evropi, Aziji in Afriki. Zelo verjetno je, da bo zaradi teh pogajanj obiskal nemški zunanji minister Ribbentrop Moskvo ali pa da bo sovjetski zunanji minister Molotov prišel v Berlin.

Moskva, 1. oktobra. o. Poluradno glasilo sovjetske vlade »Pravda« prinaša uvodnik o vojaški zvezi med Nemčijo, Italijo in Japonsko ter pravi, da ta zveza ne pomeni za Sovjete presenečenja, ker je samo uradno potrdila dosedanje odnose med Nemčijo, Italijo in Japonsko ter Anglijo in Ameriko. Nemčija je sovjetsko vlado o sklenitvi te zveze tudi obvestila. Po tem paktu vojna v Evropi in Aziji ni več ločena, marveč se je razširila in se

spremenila v svetovno vojno. Na tako nevarnost je sovjetski zunanji minister Molotov opozoril že v svojem zadnjem govoru.

Do te zveze je prišlo zaradi vedno večje ameriške pomoči Angliji in pa ker je Anglija odstopila Ameriki važna pomorska oporišča. Združene države pa so sklenile vojaško zvezo z Anglijo, Avstralijo in Kanado, s čimer so Združene države stopile med nemške, italijanske in japonske nasprotnike. Pogodba prepušča Japonski vzhodno Azijo, Nemčiji

in Italiji pa Evropo in Afriko. Vprašanje je, če se bo podpisnicam tega pakta ta razdelitev v dejanju posrečila. To bo odvisno od stvarne vojne moči.

Važno določilo v pogodbi je tisto, ki govori o tem, da se razmerje podpisnic do Rusije ne bo spremenilo. To se pravi, da bodo Italija, Nemčija in Japonska spoštovale sovjetsko nevtralnost in da bo ostala v veljavi zveza med Nemčijo in Sovjeti. Sovjetska Rusija sama ne bo dala povoda, da se to razmerje spremeni.

Obrambni posveti med Severno in Južno Ameriko V Washington so dospeli poveljniki južnoameriških vojska

Washington, 1. oktobra. Stefani: Vojaški šefi 20 južnoameriških držav so prispele v Washington, kjer bodo razpravljali z Rooseveltom, vojnim ministrom in načelnikom glavnega generalnega štaba Združenih držav.

Washington, 1. oktobra. o. Ameriški senat je pred tremi dnevi potrdil sporazum o skupnem nastopanju vseh ameriških držav proti vsakemu po-

skusu tujega vdora na ameriško celino. Ta sporazum je bil sklenjen na nedavni vseameriški konferenci v Panami. Predsednik zunanje političnega odbora v ameriškem senatu Pittman je pri tej priložnosti govoril, da pomeni potrditev tega sporazuma prvi korak k ustanovitvi obrambne in vojaške zveze vseh ameriških držav, hkratu pa tudi prvi ameriški odgovor na zvezo med Italijo, Nemčijo in Japonsko.

Prvi odgovor Amerike in Anglije na berlinsko zvezo: Povečanje vojne pomoči za Kitajsko Važna izjava voditelja kitajskih komunistov o nadaljnji sovjetski pomoči

Washington, 1. oktobra. m. Ameriški zunanji minister Cordell Hull je imel včeraj daljši sestanek z angleškim veleposlanikom lordom Lothianom. Po tem sestanku je Hull sprejel časnikiarje ter jim med drugim dejal, da je z Lothianom razpravljalo o tekočih zadevah trgovskega in na splošno gospodarskega značaja. V zvezi s tem se je iz zanesljivega vira izvedelo, da se je na tem sestanku razpravljalo tudi o nedavno sklenjeni trojni zvezi in o odprtju poti čez angleško Burmo na Kitajsko, kar se bo po vsej priliki zgodilo v teku prihodnjega meseca.

V odgovor na časnikiarsko vprašanje, če bodo Združene ameriške države dovoljno gledale na odprtje te poti, je Cordell Hull dejal, da stališče Amerike ostane še nadalje nespremenjeno in da se

USA niso strinjale z zaporom te poti.

Agencija »Associated Press« v zvezi s tem poroča, da so Združene države prejšnji teden odobrile novo posojilo kitajski vladi v višini 20 milijonov dolarjev, zaradi česar je bila spet odprta pot v Burmo, ki bo omogočila prevoz ameriškega blaga.

Cungking, 1. oktobra. o. »United Press«: Voditelj kitajskih komunistov Cu-En-Lin je z ozirom na vojaško zvezo med Japonsko, Nemčijo in Italijo dal vladnemu listu »Ta-Kung-Pao« izjavo, v kateri roti maršala Čangkajskega, naj takoj zahteva vso možno vojaško pomoč od Združenih držav in od Sovjetske Rusije, da bo mogla Kitajsko vzdržati japonski napad, kar bo posredno koristilo tudi tem državam. Izjavil je dalje, da Kitajsko lahko računata na nadaljnjo sovjetsko pomoč navzlic zvezi med omenjenimi državami, zakaj sovjetska politika je v tem oziru ostala nespremenjena. Kitajska vlada pa naj takoj odpokliče svoja poslanika v Berlinu in Rimu.

Poročila o letalskih izgubah

Včerajšnje nemško uradno poročilo:
8 angleških letal uničenih;
4 nemška izgubljena.

Današnje angleško uradno poročilo:
49 nemških letal sestreljenih;
22 angleških izgubljenih;
12 angleških pilotov rešenih.

Spopad med italijanskimi letali in angleškimi vojnimi ladjami v Sredozemlju

Nekje v Italiji, 1. oktobra. Stefani: Poročilo glavnega štaba italijanske oborožene sile št. 115 se glasi: V vzhodnem delu Sredozemskega morja je neka sovražnikova podmornica torpedirala majhno našo 700 tonsko ladjo. Torpedovka, ki je spremljala to ladjo, je napadla podmornico z podmorskimi bombami. Podmornica se je pokazala na površju, nato pa se je potopila. Vsa posadka ladje je rešena. Naš letalski oddelek je bombardiral sovražni pomorski oddelek v bližini obale Marmarike navzlic hudemu odgovoru protiletalskega top-

Angleška vojna poročila:

Peturni letalski alarm v Berlinu

Berlin, 1. oktobra. DNB. Angleška letala so letela v noči med 30. septembrom in 1. oktobrom nad severno in zahodno Nemčijo. V zahodni Nemčiji so angleška letala naletela na močan protiletalski ogenj ter na nemška lovna letala, ki so se dvignila tvoj. V bojih sta bili zbiti dve angleški letali. Dvema pilotoma se je posrečilo rešiti se s padali. Bila sta takoj ujeta. Pilota pripadata novozelandskemu letalstvu ter je bil to njun prvi polet nad Nemčijo. Izjavila sta, da sta imela s seboj tudi zažigalne ploščice in bombe za razsvetljevanje. Več angleških bombnikov je letelo nad Berlinom v veliki višini. Protiletalske baterije so stopile takoj v akcijo, tako da angleški bombniki niso imeli možnosti vreči bomb.

London, 1. oktobra. o. Snoči so angleška letala spet bombardirala Berlin. Tuji dopisniki poročajo, da je trajal nocojšnji alarm v Berlinu nad pet ur. Angleška letala so bombardirala tudi

Vesti 1. oktobra

Za naslednika francoskemu državnemu poglavarju, maršalu Petainu, je s posebnim zakonom določen sedanji podpredsednik vlade Pierre Laval. Če bi Laval ne mogel tega mesta prevzeti, bo njegovega namestnika določila vlada z večino glasov.

Nemški zunanji minister Ribbentrop bo najbrž v kratkem obiskal Madrid in imel tam več posvetov z generalom Francom, poročajo francoski listi.

Angleški državni izdatki v prvem polletju 1940 so bili trikrat toliko, kakor v enakem času lani. Znašali so 1.710.135.776 funtov sterlingov, lani pa 562.026.217. Redni dohodki so znašali pa 452.518.411, lani pa 338.463.222 funtov sterlingov.

Za predsednika vojnemu sodišču v Vichyju, ki bo po naglem postopku sodilo pristaše generala de Gaulleja, je bil imenovan general Dufieux. Vlada južnoameriške republike Urugvaj bo zahtevala odpoklic tiskovnega zastopnika pri nemškem poslanstvu Dalldorfa, ker ji ne gre v račun njegovo spretno propagandno delovanje.

Japonska vlada je zapovedala preiskavo o tem, kateri japonski poveljnik je velel metati pred nekaj dnevi bombe na mesto Haifon v Indokini, kjer so se izkrcale japonske čete v smislu sporazuma s Francijo.

Glede bodočnosti Gibraltarja je že izdelan skupen nemško-italijansko-španski načrt. Izdelali so ga pri zadnjih posvetih v Berlinu, piše rimski »Giornale d'Italia«.

Italijanskemu zunanjemu ministru grofu Ciano so bile ob vrnitvi iz Berlina prirejane v Rimu velike manifestacije.

Za naslednika generala de Gaulleja, ki mu Angleži zamerijo neuspeh pred Dakarjem, bo najbrž imenovan general Catroux, bivši francoski guverner v Indokini.

Poglavar romunske države general Antonescu je izdal posebno uredbu glede tega, do kdaj smejo učiti profesorji na vseučilišču. S to uredbo so službeno leta profesorjem skrajšana, izdana pa je bila samo zaradi tega, da bodo lahko upokojili profesorja Jorga, ki je nasprotnik sedanje politične reda. Jorga je bil vzgojitelj bivšega kralja Karola.

Ob dvestoletnici slovitega posveta v Münchnu, kjer so mislili rešiti mir, je imel predsednik angleške vlade po radiu govor, v katerem je dejal, da je posvet v Münchnu vzbudil upe v srcih vsega človeštva, ki pa so se izjalovili. Šest mesecev po tem posvetu je bila zasedena Češko-slovaška, ki je kazala veliko voljo do svobodnega življenja. Čehi se danes bore v bitkah za Anglijo, Anglija pa ne bo priznala nobenih dosedanjih političnih sprememb v sredi Evrope. Ledena burja je povzročila zadnje dni veliko škodo v Trstu, kjer je med drugim podrla streho na stolnici. Bilo je več prometnih nesreč in smrtnih žrtev.

Voditelj Indijancev Gandhi je imel včeraj drugi dve in polurni svet z indijskim podkraljem. Od teh posvetov, pri katerih razpravljajo o podelitvi avtonomnih pravic Indiji, je v veliki meri odvisno sodelovanje Indijcev v sedanji vojni.

Egiptovska vlada bo najbrž prepovedala izvoz bombaža na Japonsko, čimer bo japonska industrija spet močno prizadeta.

Zveza med Nemčijo, Italijo in Japonsko ne ograja Združenih držav in ne Rusije, ker je samo obrambnega značaja. Dokler katera od teh držav ne bo napadena od kake sile, ki zdaj še ni v vojni, ne bo prišlo do vojaškega sodelovanja, zatrjuje italijanski tisk.

Brez Nemčije in nemške zmage v sedanji vojni ne more biti slovaške svobode, je govoril predsednik slovaške vlade dr. Tiso na političnem shodu v Ružomberku.

Zasedba Dobruđe bo danes končana.

Sofija, 1. oktobra. DNB. Danes bo bolgarska vojska z zastopniki bolgarskih civilnih oblastev prispele v Silistrio. S tem bo končana zasedba njegove pasu južne Dobruđe.

Nemška sodba o odnosih s Sovjeti

Berlin, 1. oktobra. m. Današnja »Nationalzeitung« se vrača k pisanju moskovske »Pravde« glede sledenice trojnega sporazuma. List poroča o sprejetju te pogodbe v Kremlju, za tem pa prehaja na analizo položaja, v katerem sta danes Anglija in USA.

Nemška diplomatska politična korespondenca se bavi z istim vprašanjem ter med drugim piše, da Nemčija želi s to vojno dobiti svoje naravne pravice. Vojni hujšači skušajo razširiti vojno področje, čeprav pri tem ne tvegajo svoje lastne krvi, pač pa kri raznih drugih narodov. »Korespondenca« končno odreja položaj izolacionistov in intervencionistov v Ameriki ter poudarja pri tem moč in važnost berlinskega pakta. Pravi, da je lahko pričakovati, da bo Moskva znala oceniti vse glasove, ki so se razširili v zvezi s trojnim paktom. Odnosaji s Sovjetsko zvezo bodo ostali še nadalje dobri in plodni.

Bivši predsednik romunske vlade Tatarescu interniran

Bukarešta, 1. oktobra. m. Stefani. Izdano je bilo uradno poročilo, ki pravi, da je bivši predsednik vlade Tatarescu aretiran in interniran. Proti njemu je uveden sodni postopek zaradi delovanja, s katerim se je pregrešil kot državnik in veleposlanik v Parizu.

Neposrednega vstopa Španije v vojno ni pričakovati

Rim, 1. oktobra. m. »Transcontinental Press« poroča: Sprejemu španskega notranjega ministra Serrana Suerja v Rimu, ki bo posebno slovesen in na katerem bo prislo zlasti do izraza špansko-italijansko bratstvo, bo prisostvoval tudi zunanji minister grof Ciano ter razen njega še minister za narodno kulturo Pavolini, državni tajnik v notranjem ministrstvu Buffarini in mnogo drugih vodilnih osebnosti.

Serrano Suer prihaja v Italijo tokrat drugič. Prvič je prišel v Rim takoj po končani španski državljanski vojni v začetku leta 1939.

Današnje italijansko časopisje posveča prihodu španskega zunanjega ministra Suerja, ki je tudi predsednik političnega odbora Falange, pristrane pozdravne članke. Tako med drugim piše Virginio Gayda:

»Obisk Serrana Suerja v Berlinu in Rimu je pokazal, da si španska politika in politika držav osiše čimdalje bolj približujeta. Španija vse bolj sodeluje pri mednarodnih akcijah Italije in Nem-

čije, kar pa ne pomeni vedno neposrednega vstopa novega zaveznika v vojno. Lahko so razlike v izvajanju akcij, toda važno je, da se zbirajo sile zaradi popolne zmage v vojni in tudi glede izvedbe novega reda v Evropi po vojni.

Rim, 1. oktobra. m. Rimsko časopisje se obširno bavi z obiskom španskega ministra Suerja v Rimu. Opozorja na okolnost, da je pomen tega obiska bil že zadosti poudarjen z prejšnjimi razgovori in dogodki v Berlinu. S tem se bavi tudi znani časnikiar Gayda, ki v listu »Voce d'Italia« napoveduje, da so se razgovori v glavnem nanašali na Gibraltar. Poleg tega Gayda pripoveduje, da so se preresetavala tudi vprašanja, ki se nanašajo na ostale predele v Evropi.

Rimski politični krogi pravijo, da bodo tudi pri razgovorih v Rimu na dnevnem redu vprašanja splošnega značaja za vso Evropo. V kakšni smeri bo potekala razprava o grško-albanskem vprašanju, do zdaj še ni mogoče povedati ničesar določnega.

Nemška volna poročila:

Nadaljevanje letalskih uničevalnih akcij proti Angliji

Berlin, 30. sept. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo sporoča:

Napadi na London in važne cilje v Angliji in Škotski se ne preneha nadaljevati. Glavni cilj napadov sta bila London in Liverpool, ki so ju bombardirali veliki oddelki in mnogi bombniki, ki so leteli posamič. Veliki požari so pokazali učinek bombardiranja raznih naprav v pristaniščih obeh mest. Razen tega je bilo bombardirano več pristanišč v Južni Angliji. Preteklo noč so nemški bombniki bombardirali škotska mesta Aberdeen, Edinbourg in Clyde z bombami največje kalibra. V Midlandu so naši bombniki v strmoglavem poletu napadli posebno važne oboroževalne cilje. S polnimi zadetki so bile povzročene tem objektom velike škode. Ob angleški vzhodni obali sta bila napadena dva konvoja.

Včerajšnja noč se je posrečilo sovražnikovima letalom posamič priti do Brandenburga, vendar se jim ni posrečilo priti do prestolnice Nemčije. Na nekaterih krajih na vzhodu so bile vržene bombe, na vojaške cilje, pa ni bilo nobene škode. Tudi škoda civilnim zgradbam je neznatna. Le veliko civilistov je bilo ranjenih.

V letalskih spopadih 29. septembra je bilo zbitih 7 britanskih lovskih letal in eno bojno letalo; 4 nemška letala se niso vrnila.

Zgoraj navedeni napad na oborožitelno tovarno v Midlandu je izvedlo eno bojno letalo pod vodstvom poročnika v. Buttlerja.

Berlin, 30. sept. AA. DNB. V središču in severnih delih Londona so ponoči izbruhnili novi požari v industrijskih podjetjih zaradi učinkov nemških bomb, ki so jih letala metala ponoči. Bombardirana sta bila tudi Liverpool in Barekam. O učinku teh napadov so se pričale posadke nemških letal, ko so se vračale čez Bristolski kanal domov.

Požgi petroleja v Romuniji

Bukarešta, 1. oktobra. m. Stefani poroča: Na petrolejskem področju v Morenu je izbruhnil v nekem skladišču petroleja velik požar. Tu je bilo spravljeno okoli 60 vagonov petroleja. Prevladuje prepričanje, da je požar delo sabotaže.

V ruskem
velefilmu

Minjin in Požarski

sodeluje poleg najboljših ruskih igralcev mo-
skovski simfonični orkester spremlja s pevskim
zborom. — Odlična režija in veličastni prizori!
Predstave ob 16., 19. in 21. uriKino Union
Telefon 22-21Maksimiranje cen kruhu, prašičjemu
mesu, slanini in masti na področju
ljubljske mestne občine

Ljubljana, 1. oktobra.

Mestno poglavarstvo v Ljubljani je na osnovi čl. 7 uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom (Sl. l. št. 413-70 z dne 31. VIII. 1940) in v smislu čl. 2 uredbe o kontroli cen na drobno (Sl. l. št. 420-71 z dne 4. IX. 1940) določilo za območje mestne občine ljubljanske naslednje najvišje cene kruha:

1. Za 1 kg enotnega ljudskega kruha 5,25 din, in to v kosih v teži 114 dkg 6 din, 57 dkg 3 din, 28,5 dkg 1,50 din, ali 76 dkg 4 din, 38 dkg 2 din, 19 dkg 1 din.

2. Žemlji v teži 8 dkg je dovoljena najvišja cena 1 din.

Za peko tega enotnega kruha se sme uporabljati le pšenična moka, namleta v smislu določil čl. 5 zgoraj citirane uredbe. Za peko kruha iz krušne moke, pomešane z drugimi vrstami žita ali plodov si mora pek izposlovati posebno dovoljenje, kakor tudi določitev cene in teže temu kruhu od mestnega poglavarstva. Tako dovoljenje je potrebno tudi za peko belega kruha za potrebe bolnišnic.

Producenti kruha, t. j. pekovski mojstri se nadalje opozarjajo na določila čl. 7, odst. 2 in 3, ki urejajo čas prodaje in čas peke kruha. Prekrški te določbe se kaznujejo po čl. 12 in sl. uredbe o ukrepih za preskrbo prebivalstva in vojske s kruhom.

Z ozirom na dejstvo, da nimamo še uredbe, ki bi dovoljevala maksimiranje cen živine in poljskih pridelkov pri kmetih, kakor tudi na precejšen izvoz živine v inozemstvo, naraščajo cene živin, tako da so bili mesarski mojstri prisiljeni zaprositi mestno poglavarstvo za dovolitev zvišanja cen prašičjemu mesu, slanini in masti. V izogib nevarnosti, da bi ostal ljubljanski trg brez prašičjega mesa, slanine in pa masti, kar bi mesarji pri visokih nakupnih cenah prašičev in pri doslej dovoljenih cenah v nadrobni prodaji bili prisiljeni povzročiti, je mestno poglavarstvo po proučitvi kalkulacij, ki jo je sestavil strokovni izvedenec ter na osnovi čl. 1 in 2 uredbe o kontroli cen na drobno (Sl. l. št. 420-71 z dne 4. IX. 1940) in na podlagi pooblastila kr. banske uprave dravske banovine v Ljubljani VIII-K št. 510-40 z dne 17. IX. 1940 in z ozirom na povisek cen živim prašičem od 14 din na 17,50 din za 1 kg žive teže, odloča za območje mestne občine ljubljanske sledeče nove najvišje cene za prašičje meso, slanino in mast:

Slanina s kožo 23 din za 1 kg, slanina brez kože 25 din; salo in riba po želji 26 din, trebušna slanina 24 din, stegno in pleče brez privage ter hrbet 24 din, stegno in pleče s privago ter potrebušina in vrat 22 din, rebra 18 din, domača čista svinjska mast 28 din.

Navedene maksimalne cene stopijo v veljavo z dnem objave.

Nove najnižje mezde za našo banovino

Ljubljana, 1. oktobra.

Včeraj je ban dravske banovine izdal odredbo, s katero se nanovo urejajo najnižje mezde za industrijske, trgovinske in obrtniške obrate v naši banovini. Za nekalificirane delavce določa nova banova odredba dve skupini. V prvi so nekalificirani delavci, ki so zaposleni v industriji, trgovinskih in obrtnih delavnicah v krajih z več kot 5000 prebivalci, v drugi skupini pa so trgovinski in obrtni obrati v krajih z manj kot 5000 prebivalci. Prva skupina ima tri mezdne, in sicer: a) 5,50 din, b) 4,75 din in c) 4 din; druga skupina pa: a) 5 din, b) 4,50 din in c) 3,75 din.

Vse to velja za delavce in delavke v starosti nad 18 let. Delavci in delavke v starosti pod 18 let pa imajo naslednje mezdne:

V krajih z več kot 5000 prebivalci: a) 4,25 din, b) 3,75 din in c) 3 din; v krajih z manj kot 5000 prebivalci: a) 3,75 din, b) 3,50 din in c) 3 din.

Nadaljnja določila banove odredbe pravijo, da je za odmero višine mezde merodajen kraj obrato-

vanja. Za industrijska podjetja pa veljajo tisti obrati, ki se nanje nanaša § 32, odstavek 1. obrtnega zakona. Potem našteva odredba obrate, v katerih morajo izplačevati mezdno pod a) ali mezdno pod b) ali mezdno pod c).

Za vajence ta določila ne veljajo. Minimalne mezde po tej uredbi veljajo tudi za akordno delo. Za osebe z mesečno plačo se izračuna dnevna plača s 25 delom mesečne plače. Če dobiva delavec bruto pri podjetniku, se zaračuna hrana dnevno po 12 dinarjev, stanovanje pa po 2 dinarja. Če bi se delodajalec ne držal določil odredbe o najmanjših mezdah, bo kaznovan v denarju od 100 do 10.000 dinarjev. Uredba je takoj stopila v veljavo. Obenem prenehajo veljati vse prejšnje odredbe banske uprave o minimalnih mezdah in vse kolektivne pogodbe, v kolikor nasprotujejo določilom te nove odredbe.

Za kvalificirano delavstvo pa morajo biti mezdne najmanj tako visoke, kakor s to uredbo predpisane mezde nekalificiranega delavstva.

Murska Sobota

Nov Prosvetni dom. Preteklo nedeljo so v Turnišču blagoslovili Prosvetni dom. Dekan g. Jerič je ob pol 10 opravil blagoslovitvene obrede in ob tej priliki spregovoril nekaj besed z zgodovini in namenu Prosvetnega doma, kateremu mora služiti. G. dekan ima tudi velike zasluge, da se danes lahko Turnišče ponaša z lastnim in lepo zgrajenim Prosvetnim domom. Iz vseh krajev Slovenske Krajine so na ta dan prihiteli prosvetni delavci in s tem poudarili enotnost naših vrst, enotnost prosvetnega dela za našo domovino, slovenski narod in krščanska načela.

Popoldan je priredilo društvo »Zavednost« v prosvetni dvorani Finžgarjevo igro »Naša krič, ki je vsestransko prav dobro uspela. Ker je bila dvorana premajhna za mnogostevilne obiskovalce, so igro zvečer ponovili in je bila dvorana obkrožena, čeprav bi bilo lastno prosvetno ognjišče neobhodno potrebno za uspešno prosvetno delo.

Novo osnovno šolo nameravajo graditi v Rakičanu. Pred kratkim je bila v Rakičanu komisija banske uprave in odločujočih krajevnih činiteljev, ki je imela nalogo poiskati primeren prostor za novo šolsko poslopje. Po krajšem posvetu in ogledu je komisija soglasno določila prostor na desni strani ceste Sobota-Beltinci, nasproti banovinske kmetijske šole. Prostor je last kmetijske šole. Prostor najbrž ni najbolj posrečeno izbran, ker se nahaja izven vasi, poleg tega pa ne vemo, koliko je primerno graditi ljudsko šolo v neposredni bližini kmetijske šole?

Urednik: Mirko Javornik. — Izdajatelj: Inž. Jože Sodja. — Za Jugoslovansko tisk.: Jože Kramarič.

Drobne vesti

Zagreb, 1. oktobra. j. V Zagrebu so se zbrali ljudski zastopniki iz krajev, kjer bivajo Srbi in Hrvatje med seboj pomešani. Navzoči so bili zastopniki SDS in HSS. Domenili so se bili, da bo Kmečko-demokratska koalicija enotno nastopila pri volitvah v krajnje zastope in bo povsod postavila le po eno listo. Na tem sestanku sta bila tudi dr. Budisavljevič, ki je predsednik SDS, in dr. Krnjevič, ki je glavni tajnik HSS.

Sušak, 1. oktobra. j. Na Sušaku bodo začeli graditi veliko monumentalno cerkev, ki bo posvečena sv. Cirilu in Metodu. Načrte za novo cerkev je naredil največji hrvaški kipar Ivan Meštrovič, ki bo sam vodil gradbeno nadzorstvo skupaj s svojimi učenci.

Razprava proti Halbärthu
spet preložena

Danes dopoldne se je nadaljevala zadnji petek prekinjena razprava pred kazenskim sodnikom mariborskega okrajnega sodišča dr. Obranom proti Valterju Halbärthu v znani aferi zaplenjenega usnja v vrednosti 4 milijonov din. Tudi pri današnji razpravi ni bil navzoč obtožene, ki se nahaja še vedno v prisilnem bivališču v Starem trgu ob Kolpi ter ga je zastopal njegov zagovornik. Pri današnji razpravi je sodnik zaslišal kot priče bivše nekatere uslužbenke l. 1936 opuščene Halbärthove usnjarne. Vse te priče so nastopale razbremenilno. Branilec je zastopal stališče, da obdolžene ni bil dolžan prijaviti zaloge upravnih oblasti ter je predlagal, da se zaslišajo izvedenci usnjarske stroke in da se naj pregledajo knjige in korespondenca, ki se nahaja v zapečateni poslovalnici obdolženca. — Sodnik je potem razpravo preložil na sredo, 12. t. m. ob 8. zjutraj.

Ljubljana od včera do danes

Visoko na nebu so se včeraj zjutraj držali oblaki. Mrzel veter je pihal; vse je kazalo, da najbrž dežja ne bo. Vendar pa je že kmalu popoldne začelo po malem pršet. Slo je čedalje močnejše. Ko je enkrat pričelo, se ni moglo več ustaviti. Vse popoldne, ves večer in vso noč je padal dež. Proti jutru se je nekoliko ustavilo, vendar ne za dolgo. Že kmalu po sedmi jutranji uri je spet pričelo. Nebo je postalo enakomerno sivo čez in čez. Vse kaže, da bo danes lilo ves dan. Ljubljana je začela spet pomalem naraščati. Zunaj se že pozna, da se je z gričev nateklo precej vode. Jarki, ki vodijo k strugi, so polni umazanorjave deževnice. S skrbjo gledajo na naraščajočo vodo tisti posetniki, ki imajo svoj svet ob reki. Če bo šlo s kaj časa, bo Ljubljana prav gotovo prestopila bregove in poplavlila njive.

Pomalem se prihajamo v jesen. Dež in veter pridno pulita listje z dreve. Vedno več ga je na tleh. Sivo, pusto vreme je kakor nalašč primerno za ta letni čas. Tako se bomo iz oktobra preselili v november. Tu pa tam bo prav gotovo še posijalo sonce, vendar ne bo več imelo tiste moči, kakor jo je pokazalo že nekajkrat v septembru. Po dolgi deževnih dneh bomo pričakali uro, ko bodo s sivega neba začele rojiti bele mušice.

M'rna noč na reševalni
postaji

Pretekla, deževna noč je bila mirna tudi za reševalce. Le prav malo prevozov so zapisali in še med temi ni bilo nobenega posebnega primera, ničesar takega, kar kronist zapisuje v rubriko o nesrečah. Vrli reševalci so lahko počivali, ne da bi jih kdo motil. Tudi v bolnišnici ni bilo čez noč ničesar posebnega.

Mestna občina za svoje
uradništvo in delavstvo

Težki so časi, v katerih živimo. Vse stanove teže. Tekma med naraščajočimi cenami živih, kurivu in ostalim življenjskim potrebščinam ter med zahtevami po zvišanju plač javnim in zasebnim nameščencem ter delavstvu, ki zre s strahom v bodočnost, postaja naravnost divja.

Mestna občina ljubljanska, ki kot upravna oblast prve stopnje za mesto Ljubljano s svojim odborom za pobiranje draginje že itak prav budno nadzira cene na ljubljanskem trgu in ki bo s pravkar snujajočim se aprovacijskim uradom svojo skrb za prebivalstvo še izdatneje povečala, je s svojim najnovejšim ukrepom na lastno iniciativo priskočila na pomoč svojemu delavstvu in uradništvu.

Zupan mesta Ljubljane je na podlagi pooblastila, ki mu ga daje zakon o mestnih občinah, izdal odredbo, da se prizna vsem nastalnim in sezonskim delavcem mestne občine ljubljanske začasna izredna draginjska doklada v tej obliki, da bodo od dne 30. septembra t. l. dalje prejemali ti delavci dnevno po 3 din za ženo in vsakega otroka. Prav tako pa bodo od dne 1. oktobra t. l. dalje vsi aktivni in upokojeni mestni uradniki deležni povška po 50 din mesečno za vsakega otroka, tako da bodo od slej tudi vsi mestni uradniki prejemali rodbinsko doklado za otroke v isti višini, kakor je to odredila kraljevska vlada za svoje uradnike z znano uredbo o izredni dokladi državnim uslužbencem in upokojenecem.

S tem ukrepom, ki bo sicer precej obremenil mestni proračun, tembolj, ker pri sestavi takih izrednih nepredvidenih izdatki niso bili upoštevani, pa mu mestna občina brez dvoma izdatno pripomogla, da se popravijo gmotne razmere zlasti v delavskih družinah.

Laskava ocena mlade
slovenske umetnosti

V nedeljski številki zagrebškega dnevnika »Obzorje« je izšla ocena, ki kaj laskavo govori o mladih slovenskih likovnih umetnikih, zbranih v »Klubu neodvisnih«. Ta klub, ki je prav gotovo najbolj poklican, da reprezentira današnje hotenje in razkazuje pota sodobne slovenske likovne umetnosti, razstavlja v Zagrebu. Po prvi, prav ugodni kritiki, ki so jo dobili za svoja razstavljenega dela posamezni umetniki v »Novosti« prejšnje nedelje, je zdaj v »Obzoru« izšla kritika priznanega zagrebškega esteta in umetnostnega recenzenta. Ta kritika govori o kvaliteti posameznih mladih slovenskih umetnikov kar najbolj laskavo. Tega doslej pri Zagrebčanih nismo bili vajeni, zato lahko mirno zatrdimo, da je bilo izrečeno priznanje dejanski, prepričljivi in navdušujoči kvaliteti. Z veliko pohvalo govori recenzent o slikarjih, če-

Mariborska Prosvetna društva: Sv. Magdale-na, Tezno, Pobrežje in Radvanje vprizorijo pod pokroviteljstvom predsednika Prosvetne zveze g. dr. Josipa Hohnjeva v Narodnem gledališču v Mariboru dne 6. oktobra popoldne ob 15. uri in zvečer ob 20. uri Finžgarjevo narodno igro »Naša krič«.

„Snežec pada, a ne vbada“

Izredno zgodaj je letos padel prvi sneg. V Ljubljani ga sicer še nismo dobili, zato pa nam vedo povedati o njem Kranjskgorci in pa Ratečani. V nedeljo je metlo tudi že na Jezer-skem. Z Jesenic nam sporočajo, da je bila v nedeljo zjutraj Možaklja pobeljena daleč v dolino, in da je bilo čez dan tako mrzlo, da so ljudje oblačili zimске suknje, ko so se odpravljali iz hiš na ceste. Popoldne je med dežjem tu pa tam tudi že naletaval sneg. Menda vendar letos, ko so časi že itak hudi, ne bo zima prišla že zdaj! Prezgodaj bi bilo in preveč bi prizdelo reveže, ki se itak z največjo muko prebijajo skozi življenje. Trda bo s kurjavo, trda z življenjem. Marsikdo s skrbjo gleda v bodočnost...

Zgodaj je začel naletavati prvi sneg. Na visokem Gorenjskem je že pobelil polja in pa travnike, gore so se že pokrile z belo odejo. Reveže skrbi, kako bodo to zimo prišli do kurjave in koliko bodo zanj do spomlad zapravili, če se bo tako zgodaj pričel mrz. Vse se je podražilo in tudi cena drvm se je zadnje čase močno zvišala.

Veseli in skrbi okrog prvega

Danes večina uradnikov, uslužbenecv in pa delavcev dobi plače. Seveda je to vesel dan — saj se kaj takega zgodi enkrat samkrat na mesec, čeprav bi bilo tako prav, da bi se najmanj dvakrat, prvega in še enkrat sredi meseca. K Koliko skrbi bi odpadlo! — Človek je zdaj prvega vesel, ko pobere plačo — pa ne dolgo. Takoj semu začne »kupček sušiti«. Treba je plačati stanovanje, plačati hrano in se še porigrati za nešteto drugih reči, ki jih tudi ni mogoče dobiti brez denarja. Zdaj je teh skrbi še mnogo več, kakor jih je bilo svoje čase. Čeprav so se ponekod plače povišale zaradi stalno naraščajoče draginje, se vendarle niso toliko, da bi povsem ustrezale sorazmerju med potrebami in kritjem. In kakor vse kaže, bo draginja še naraščala vso zimo, tako da bodo uradniki, uslužbenci in delavci imeli hude skrbi, kako se bodo pretolkli skozi čase, ko so izdatki največji.

Lep datum je »prvega« — toda za njim takoj pride »zadnji«, saj se žep z bliskovito naglo osuši. Potem pa je obupno daleč do naslednjega »prvega«. In dandanašnji se zdi še mnogo dalj, kakor se je zdelo svoje čase, saj so se vse stvari tako močno podražile.

Pa ga je zgrabil za komat!

Ob enih ponoči je prišel od sobote na delo domov Lojze Zajc iz Gledališke ulice 7. Odprl je vrata — pa je zagledal čudnega, nepovabljenega svata. Vlomilec se je bil prikladal v njegovo stanovanje. Prav pridno je metal skozi okno moško in žensko obleko. Takole za 2500 dinarjev je je bilo. Metal pa jo je svojemu pomočniku, ki je stal spodaj na parceli za hišo. Domači so se zbudili, vlomilec, ki je stal spodaj, jo je urnih krač odkuril, oni drugi pa jo je izkupil. Zajc ima čvrste roke, pa ga je zgrabil za vrat, da je v deževni noči zagledal cel kup zvezd, meteorjev, sonce, luno in repatice. Potem pa je prihitel stražnik, ki je predznega vlomilca zgrabil čvrsto in odločno ter ga privlekel na policijo. Tam so ga najprej priprli, potem pa so mu izprašali vest. Za svoj nočni obisk na tujem stanovanju bo seveda dobil primerno premijo.

Jesenice

Krojači in krojačice iz okraja Radovljice so imeli v nedeljo popoldne v Delavskem domu na Savi zborovanje zaradi zahteve pomočnikov, da jim mojstri priznajo povišanje plač za 25%. Na sestanku je kljub slabemu vremenu prišlo lepo število članov in članic združenja. Res je, da je draginja povsod, posebno pa v radovljiškem okraju zelo velika in je zato tudi zahteva za povišanje plač pomočnikom utemeljena, vendar je treba priznati odboru združenja, da je prostovoljno že v začetku letošnjega leta povišal plače za 20%. Tudi na tem sestanku je pristalo 80% navzočih članov in članic na 20% povišanje dosedanje mezd. Javnost bo gotovo z razumevanjem sprejela na znanje povišanje cenika za delo, ker ve, da tudi delavci in delavke ne morejo opravljati dela za ceno, ki je za vsakdanje življenje premajhna.

Ferri-Pisani:

Noč pri masonih

»Prostozidarstvo je družba sločincev.«

Leon XIII.

»Gospod, nikar nikdar in nikjer ne zapišite, da ste nas prišli obiskat naravnost, ne da bi se prej zgledali za propagando! Potem se je treba nam vsem bati najhujšega. Če pa hočete res zvedeti, kako je pri nas, vas bo kateri od nas nocoj obiskal v hotelu, toda za božjo voljo vas prosimo, da ne boste izdali njegovega imena!«

Bil sem zadosti poučen. Če so češki masonski bratje znali vzbuditi tak strah v štirih poslancih svojega lastnega rodu, kako so šele ravnali na primer s Slovaki!

Potem najdem še predal Velike egiptovske lože. Tudi na brate v Aleksandriji in v Kairu imam lepe spomine!

Bilo je to za abesinske vojne. Angleži so imeli sitnosti z Egipčani, ki so zahtevali svobodo. Vprašanje akcij proti Italiji se mi je zdelo tako važno, da ga ni veljalo proučevati iz doline Nila.

Ladja, ki me je pripeljala iz Evrope, je komaj dobro pristala, ko se je moje osebe že polastila skupina nad vse ljubeznivih Evropevcv, pograbila mojo prtljago, me odvedla v dober hotel, me povabila na kosilo, me vozila po Aleksandriji. Zvečer so me predstavili nekemu bogatemu bančniku, nekemu prodajalcu bombaža, nekemu lastniku ladjedelnic, dvema pašema in nekaj najlepšim ženskam v mestu. Skratka, vpeljali so me v naj boljše družbo.

Moji novi prijatelji so vsi govorili francoščino s tujim, grškim ali romunskim naglasom. Bil sem deležen čudovitih

pojedini v egiptovskih palačah, kjer so prepevali vodometi, vozili so me kopat k morju, sprahajali smo se proti piramidam, igrali tenis v najodličnejšem klubu, nazadnje so mi pripravili še lepo in dobro partijo. Življenje mi je potekalo kakor v sanjah.

Med tem je pa polovica domačega prebivalstva v Aleksandriji živela od koruznega močnika in spala na cestah. Na deželi je bilo še slabše. Kmečke žene in dekleta so garale kakor sužnje bogatim posestnikom, dobivale so za delo od zore do noči približno dinar na dan, za njimi je vedno stal nadzornik z bičem. Teh mi moji prijatelji niso pokazali!

Ob dnevi vstaje je nesrečna množica teh trpinov hodila po cestah in vpila: »Dol z Angleži!«

Angleži so me mirili s tem, da so ji streljali v noge s šibrami. Pri takem ravnanju z demonstranti ni nikdar nobenih smrtnih žrtv, so dejali.

Teh reči mi seveda moji prijatelji niso pokazali. Poročal sem svojem listu tako, kakor so me poučili oni. Šele, ko sem odhajal, sem dobil po naključju nekega znanca, pravega Francoza, in ga vprašal to in ono o svojih novih prijateljih. Razodel mi je, da so sami Judje in masoni. Pariška loža je o mojem potovanju obvestila podružnico v Aleksandriji in v Kairu, tamonjšji masoni so storili vse, da so me prestregli in mi prepričali, da bi gledal položaj v Egiptu drugače, kakor pa tako, kot je kazalo njim.

Vsega tega se spomnim, ko brskam po predalu, kjer so sezname o ložah v Egiptu.

Potem se spravim nad nekakšno blagajno, kjer so spravljene članski sezname velike francoske lože. Na listih v kartoteki je šestnajst tisoč imen. Toliko članov je ta loža štela, ko so Nemci zasedli Pariz. Loža »Veliki Orient« šteje trideset tisoč članov, »Mešana loža

človeških pravic« pa štiri tisoč bratov in sestra. Ugotovim, da je v Franciji vsega skupaj torej petdeset tisoč masonov, petdeset tisoč rakov, ki so žrti telo Francije.

Odprem sezname, ki so urejeni po abecedi.

Gledam, prebiram in eeli predeli preteklosti se mi razjasnijo. Ta ali oni človek, ta ali oni prizor, ta ali ona beseda, ta ali oni korak, ki se mi je nepoučenemu zdel nerazumljiv, dobiva zdaj kar na mah svoj pravi pomen.

Ni mogoče, da bi vsaj približno navedel, kaj sem v teh seznamih ugotovil. Naj zapišem samo en primer.

V seznamu masonskih časnika je pisatelj se mi kazalec ustavi na listku s podatki o mojem nekdanjem časnikarskem tovarišu Rateauju. Bil je to v začetku vojne neznan človek, ki nima na sebi nič posebnega, razen da je bil hud ženskar in se je vrtil z enako ljubeznivostjo okrog vseh vrst žensk. Prišli smo bili z generalom Sarraillom in njegovo vojsko v Solun. Rateau je zastopal znani dnevnik »Echo de Paris«. Njegov direktor je bil Jud, njegov posebni poročevalec framosan, list je pa branil — Cerkev. Seveda vse po svoje in po načrtih masonske lože, ki je povsod hotela imeti svoje ljudi in svoje nadzorstvo.

Komaj smo bili dva dni v Solunu, je Rateau kar nenadno dobil od generala Sarrailla zapoved, naj prevzame oskrbovanje solunske armade s kurivom. Za tako delo mu je manjkalo sleherne sposobnosti in upravičenosti. Nikdar nisem mogel razumeti, kako se je to zgodilo. Rateau je takoj stopil v zveze z neko judovsko-grško armensko družbo in že pri prvem pogovoru dobil deset tisoč frankov provizije.

Ko smo ugibali, kako se je to moglo zgoditi, se nam je zdelo najbolj verjetno, da si hoče general Sarraill pridobiti naklonjenost »Echo de Paris« in je zato postavil njegovega dopisnika k masnemu koritu.

Od tu in tam

Narodno zastopstvo iz banovine Hrvatske je zborovalo v treh ločenih skupinah od sobote do ponedeljka. Zasedanje je vodil podpredsednik vlade dr. Maček, navzočni pa so bili še podpredsednik HSS Košutić, glavni tajnik dr. Krnjević, vodstvo Samostojne demokratske stranke in vsi bivši narodni poslanci in senatorji iz Kmečko-demokratske koalicije. Predstojniki posameznih oddelkov banske uprave so podajali poročila o delu in načrtih banske oblasti. Med drugimi je govoril tudi predstojnik kmetijskega oddelka Kolar in obravnaval v največji meri vprašanje prehrane prebivalstva. Zagotavljanje je zborovalcem, da je vse prebivalstvo v banovini Hrvatski preskrbljeno z zadostnimi količinami hrane za vsa zimo, posebno zaradi tega, ker je bila lani dobra letina koruze in tudi letošnja ni dosti slabša. Inž. Pavšić je govoril o javnih delih, dr. Lamer o organizaciji gospodarstva in o uslugah, ki jih je oblast dobila v delu Gospodarske sloge. Končno je inž. Frković govoril o gozdarstvu. Glavni tajnik dr. Krnjević je povedal časnikarjem, da zborovanje ljudskih zastopnikov nima manifestacijskega značaja, temveč je le sestanek, ki naj bi povezal oblast z ljudstvom po njegovih izvoljenih zastopnikih. V soboto so bili na sestanku senatorji in bivši poslanci iz Dalmacije in južnih krajev, v nedeljo so bili zastopniki iz bivše savske banovine brez Slavonije, v ponedeljek pa iz vzhodne Hrvatske.

Od rojstva slepi deček Enver Babić je spregledal, ko so ga namazali z moko zemljo z groba Petra Barbarića, nekdanjega gojenca jezuitov v Travniku, ki je veljal vedno kot vzorni mladenič in je nanj med ljudstvom ostal spomin zelo živ. Enver Babić je hodil od zdravnikarja do zdravnikarja, pa vse skupaj ni nič pomagalo. Končno ga je mati, čeprav muslimanka, peljala na Barbaričev grob in mu namazala oči z moko zemljo. In res je deček čez petnajst dni spregledal. Dogodek je vzbudil velik veselje med ljudstvom, posebno pa med muslimani. Vsi pripisujejo dogodek čudežni moči Barbaričevih zemskih ostankov.

Dva vlaka nemških izseljencev iz Besarabije sta peljala včeraj skozi Slovenijo v Nemčijo. V obeh vlakih je bilo 1336 potnikov. Da ne bi spotoma nastale epidemije in druge bolezni, ne smejo izseljenci ves čas vožnje piti nikjer tekoče vode, temveč le rudniško vodo, s katero jih med vožnjo oskrbujejo člani nemške organizacije za preselitev. Medtem, ko se ti peljali proti meji, pa je v Belgradu prispela druga skupina izseljencev iz Besarabije. Tudi teh je bilo okrog 1400. Organizacija je urejena tako, da bodo izseljenci po dva dni prebivali v taborišču pri Belgradu, nato pa se odpeljejo z vsaki v svojo domovino.

Pred reševalci, ki so ga hoteli prepeljati v bolnišnico, je pobegnil ranjen delavec Stevo Ovčar iz Zagreba. V neki gostilni so se bili stekli delavci in se okladi z noži. Ovčar in Rabadžija sta bila najbolj izkupila. Prvi je dobil tri sunke, drugi pa enega med rebra. Ko so reševalci prišli po Rabadžija, je Ovčar pobegnil in se skril v bližnji hiši. Ko pa je izgubil le preveč krvi, je prosil ljudi, da bi poklicali reševalce. Končno so oba ljudi, da bi poklicali reševalce. Končno so oba ljudi, da bi poklicali reševalce. Končno so oba ljudi, da bi poklicali reševalce.

Sprico težkih časov so pristali staroradikalov zadnje čase popolnoma pojenjali z agitacijo in se zadržali. Le v nedeljo so se oglasili novosadski radikalni. Le v nedeljo so se oglasili novosadski radikalni. Le v nedeljo so se oglasili novosadski radikalni. Le v nedeljo so se oglasili novosadski radikalni.

Borba proti verižništvu je še vedno vztrajna in huda. V Apatinu so oblasti kaznovale celo vrsto mesarjev, ki so skrivali mast, sodišče pa je obsodilo na šest mesecev zapora in 100.000 din denarne kazni župana v Senti Nikoliću, ker svojih velikih zalog pšenice ni bil prijavil oblastem. Z enako kaznijo je bil kaznovan tudi bogati kmet Negelji, po 20.000 din in po mesec zpora pa so dobili še štirje drugi bogati kmetje, ker niso hoteli prijaviti svojih žitnih zalog oblastem. Njihova imena kažejo, da so vsi ali Madžari ali pa Švabi. V Čaku so kaznovali 35 ljudi zaradi špekulacije, v drugih srbskih krajih pa tudi precej.

Srbska književna zadruga »Srbska Matica« je imela svoje zborovanje v Novem Sadu in ga je vodil predsednik dr. Aleksander Moč. Zborovalci so hvalili delo uprave pri izdajanju knjig, v imenu prosvetnega ministra dr. Korošca pa je zboru pozdravil načelnik prosvetnega oddelka banske uprave v Novem Sadu dr. Petrović. Rekel je, da je uprava v Novem Sadu dr. Petrović. Rekel je, da je uprava v Novem Sadu dr. Petrović. Rekel je, da je uprava v Novem Sadu dr. Petrović.

V pravoslavnem samostanu Ravanici pri Vrdniku so slavili 250 letnico, odkar so bile tja prenesene kosti zadnjega srbskega carja Lazarja, ki je padel v boju s Turki na Kosovem polju l. 1389. Carjeve zemске ostanke so pravoslavci vedno skrbno varovali pred Turki in jih čuvali kot svetel simbol junaške smrti carja Lazarja za srbsko svobodo. Češčenje pa se je še bolj razširilo potem, ko je srbska pravoslavna cerkev proglasila carja Lazarja za svojega svetnika. Pri proslavi v samostanu Ravanici je bil navzočen poseben odposlanec srbskega patriarha episkop Arsenije, kajti patriarh Gavrilov se vedno potuje po črnogorskih krajih. Nazadnje je imel govor v Nikšiću.

Belgrajska državna bolnišnica je sklenila urediti del socialnega vprašanja svojih bolničarjev in je zato izposlovala od socialnega ministrstva dovoljenje, da sme porabiti poldrug milijon dinarjev za zidavo stanovanj za bolničarje. Verjetno je, da bodo še letos začeli zidati to stanovanjsko hišo, ki bo urejena po vseh zdravstvenih in zdravniških predpisih. Obenem bodo po vsej verjetnosti dobili bolničarji povišane plače.

Z zakrknjenimi morilci iz vasi Vezišče pri Čazmi imajo oblasti še vedno dosti dela. Nedavno je sodišče v Bjelovaru sodilo 14 kmetov iz Vezišča, ki so bili obdolženi udeležbe pri številnih umorih, ki so bili posledica posebnega sovraštva, umorih, ki so bili posledica posebnega sovraštva, umorih, ki so bili posledica posebnega sovraštva. Prvi je padel neki Kovač. Tedaj pa je posegel vmes ban dr. Šubić. Dal je prijeti in vklemiti vseh 14 kmetov osumljencev in jih prepeljati v Zagreb. Sivar je vzela v roke zagrebska policija in bo skušala ozadje zločinov pojasniti. V Vezišču je prišlo 20 orožnikov in veliko članov kmečke zaščite, da bodo v vasi naredili red.

V ŽENSKEM CARSTVU

Norma Shearer, Joan Crawford, Paulette Goddard i. t. d.

Ne zamudite krasnega Metrofilma: 5 filmskih zvezdnic, 185 hollywoodskih lepotic in noben možiki! — Kino Matica, tel. 22-41 Ob 16., 19. in 21.15 uri

Vesti s Koroške

»Koroški Slovenec« objavlja poziv Slovenske prosvetne zveze na koroške Slovence, v katerem pravi:

»Slovenec in Slovenka! Nahajamo se v vojni. Vrsta mož in fantov prosvetašev je v vojaški službi. Nekatera naša dekleta služijo svoje obvezno leto. Sicer vlada doma mir, poln dostojanstva, primernega velikemu času. Delo na polju se bliža koncu, vsakdanjega kruha ne bo primanjkovalo. Premnog se sedaj ozira za hrano, ki mu bo krepila duha in srce.

Ali naj naše prosvetno delo v novo jesen spet zaživi? To vprašanje je odveč, ko niti v visokem poletju ni bilo popolnega prosvetnega zastojanja. Skozi leto in dan, teden za tednom bodri in vzgaja naš tedenik k zvestobi, katero dolgujemo svojim vzorom in posebej svojemu narodu v vsakem času in ob vsakih prilikah. Še v medsebojnem osebnem stiku je bilo dovolj pobud in razmerno dosti prosvetne volje. Treba je sedaj dodati času primerno delo krajevnih organizacij, ki so v letnem času počivale.

Kakšna naj bo prosveta, ki odgovarja današnjim potrebam in razmeram? Najprej: vredna bodi velikega časa, v katerem živimo. Pred gojitvijo družabnosti in kratkočasjem nam je treba pouka o veličini naše dobe in poudarka trojne naše zvestobe: Bogu, narodu in domovini. Zuna-

nje dogajanje in krajevne razmere bi nas sicer zavajale v plitvost in površnost, ki se v naši dobi maščujeta. Velikega časa bomo vredni, če bomo živeli globoko, krepostno in lepo življenje, in to bomo zagotovo, če smo globino in vsebino lepega življenja polno zajeli. Roko v roki sledi splošni prosveti strokovna, poklicna izobrazba, ki ni nič manj važna od prve, če nečemo postati rod sanjačev in domišljavev. Slejkoprej je končno nujna vzgoja v družinsko, vaško in stanovsko občešstvo, za kar so družabna sredstva petja in glasbe ter gojitev domačih običajev prav primerna sredstva.

Vse to delo se vrši v okviru narodne družine. Zato je za nas prvenstvena skrb za našo mladino, ki mora nadaljevati naše delo in narodno življenje. Sami močni in neomahljivi moramo krepiti in v slovenski zvestobi utrjevati rod, ki prihaja za nami in ki terja od nas narodnega očetovstva in materinstva. Zavedna slovenska vzgoja v naših družinah je največja dolžnost slehernega rojaka.

Naš klic gre na vse: na delo za krepostnost in zavednost slovenskega naroda na Koroškem! Posebno kličemo naše žene in dekleta, naj s podvojenim trudom odtehtajo odsotnost očetov, mož in sinov. Uprav naši vojaki, ki v vojaški suknji izpričujejo vzorno državljansko zvestobo vsega naroda, imajo pravico, da se jim njihova domovina oddolži s svojim prosvetnim trudom in jim ob povratku pripravi toplo, domače slovensko ognjišče. — Osrednji prosvetni odbor.

Ni še nevarnosti za velike povodnji

Valovito naraščanje in padanje voda - Sneg zapadel že zelo nizko v hribih - Krim pobeljen

Ljubljana, 1. oktobra.

Letošnji september nam podaja prav muhasto vremensko bilanco. Začel je z dežjem prve dni in končal je z nalivi zadnje dni. Dnevi sredi meseca pa so bili lepi, sončni in celo tu in tam prav vroči. Druga leta nam je prišala september takole od 10. do 25. največje nalive in tudi velike povodnji. Letos so prve jesenske povodnji za enkrat še priznale mnogim krajem, ki so znani, da navadno trpe ogromno škodo zaradi velikih jesenskih poplavl prav v septembru, ko so še mnogi poljski pridejki zrnaj na njivah.

Letošnji september je po vremenski bilanci znamenoval v Ljubljani in okolici samo 10 deževnih dni, toda s prav čedno množico padavin, namreč kar 226,5 mm. Rekord v padavinah je bil dosežen 16. septembra, ko je padlo v nekaj urah 58,6 mm dežja. Prav zanimivi so deževni podatki za nedeljo do davi. Ze v soboto so se zgrinjali gosti oblaki nad mestom in so valovili v višini 600 m. Deževnati je začelo v nedeljo kmalu po polnoči. Neprestano brez vsakega večjega presledka je deževalo v nedeljo ves dan tja do 3 v ponedeljek zjutraj. V ponedeljek dopoldne je nato nastopilo nekako deževno premirje, ki je trajalo tja do 14. Prav ta okolnost je imela za posledico, da sprva močno naraščajoče vode niso prestopale bregov in se razlivalo po poljih in njivah. Včeraj popoldne je začelo znova počasi deževati in je do davi padlo 14,6 mm, ves ta čas od nedelje do davi pa 95,5 mm dežja. Zanimivo je valovito naraščanje in padanje vod.

Ljubljana je sprva hudo naraščala, pozneje pa upadala. Bila je v svojem gornjem in srednjem toku zvrhana. Kraji, ki so na Barju navadno vselej po daljšem deževju ogroženi, še niso pod vodo. Niti Crna vas, niti Lipe, niti Hauptmanca še niso po povodnji v nevarnosti. Ljubljana je na »Spici« po poročilu terenske sekcije za regulacijo Ljubljane davi narasla za 1,20 m. Hidrocentrala na Fužinah je od nedelje naprej zaznamovala prav počeno valovanje Ljubljane. V zgodnjih urah v nedeljo je bilo stanje Ljubljane pri Fužinah še 98 cm. Po ves dan trajajočih nalivih je naglo naraščala in dosegla včeraj zjutraj najvišje stanje

Športni drobiž

Kolesarske dirke na dirkališču v Mariboru. V nedeljo je mariborski kolesarski klub »Edelweiss« slavil 40-letnico svojega obstanka. V okviru te proslave je klub priredil kolesarske dirke na dirkališču, katerih se je poleg slovenskih kolesarjev udeležilo tudi okoli 20 zagrebskih kolesarjev pod vodstvom tajnika Ferarja in Kranjca. Dirkališče je bilo zaradi dežja, ki je padal ves dan, mestoma precej razmočeno. Kljub temu pa je prireditelj izvedel prireditve v polnem obsegu. V glavni vožnji na 10 krogov je zmagal Zagrebčan Nikola Penčev, član HKK »Sokol«. Pri drugi juniorjev na 5 krogov je zmagal prav tako Zagrebčan Vlado Oberman, prvak Olimpa iz Zagreba. Pri jubilejni tekmi »Edelweiss«, katere so se udeležili lahko samo slovenski dirkači, je zmagal član »Edelweiss«, Oskar Rozman.

Bolgarski nogometaši v Leningradu. Bolgarski nogometaši so v nedeljo tretjič nastopili proti ruskim nogometašem. Solijska »Slavija« je igrala proti leningrajskemu klubu »Dinamo«. Tekma se je končala neodločeno z rezultatom 2:2, dasi sta se obe moštvi mnogo trudili, da bi rezultat spremenili.

Tekme za podonavski pokal. Tabela meddržavnih tekem treh podonavskih držav: Madžarske, Rumunije in Jugoslavije, ki se teh tekem udeležujejo vsaka država s tremi moštvi, je naslednja:

	A reprezentance				
	Madžarska	Rumunija	Jugoslavija		
	2	2	0	0	2:0 4
	3	1	1	1	5:6 3
	3	0	2	1	4:5 2
	B reprezentance				
	Jugoslavija	Rumunija	Madžarska		
	3	2	0	1	5:2 4
	3	2	0	1	7:3 3
	2	0	0	2	1:8 0
	Mladina				
	Madžarska	Jugoslavija	Rumunija		
	2	2	0	0	5:2 4
	3	2	0	1	8:5 4
	3	0	0	3	1:7 0
Tabela hrvaškega nogometnega prvenstva					
Concordia	5	4	1	0	18:5 9
HASK	7	3	3	1	17:10 9
Hajduk	4	4	0	0	19:4 8
Split	7	4	0	3	12:20 8
Gradjanski	4	3	1	0	20:2 7
Slavija (O.)	7	2	2	3	12:23 6
Slavija (V.)	6	2	1	3	9:15 5
Zeljeznica	7	1	2	4	9:19 4
Bačka	6	1	0	5	8:15 2
SASK	7	0	2	5	2:13 2

1,92 m nad normalo. Nato, ker je nehalo deževje, je začela upadati ter je bilo njeno stanje davi 1 m nad normalo.

Od nedelje naprej je nastopilo prav hladno vreme in star rek: »O sv. Mihaelu obleci suknjo, o sv. Jurju pa jo sleci!« bo skoraj prišel do polne veljave. V nedeljo je bila v Ljubljani v ženski bolnišnici zaznamovana najnižja temperatura +4°C, nekateri pa celo trde, da je znašala najnižja temperatura ta dan +2°C. Po planinah je zapadel nov sneg zelo nizko, tja do 800 m višine po gozdovih. Sneg je zapadel tudi po raznih hribih in gorah, tako je bil pobeljen tudi ožak Krim. Belo kapo sta dobila tudi znameniti Kum in turistom zelo priljubljena Sv. Gora pri Litiji.

Nekateri že prerokujejo, da hitimo v hudo zimo. Izkušeni vremejarji pa napovedujejo, da nam bo oktober prinesel še prav lepe in sončne jesenske dneve, pa tudi november bo še odprl vrata soncu in bo nastopilo »lepo poletje starih bab«.

Kratke razprave pred malim senatom

Maribor, 30. septembra.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča so danes imeli celo vrsto razprav proti malim grešnikom. Obtoženci so prišli na zatožno klop zaradi manjših tatvin, kazni pa so bile izredno ostre zaradi tega, ker so vsi obsojenci bili že v povratku, to se pravi, bili so sami nepopravljivi grešniki, ki so odsedeli že veliko kazni zaradi tatvin, pa se še niso poboljšali.

Lešnik Anton, 38 letni tapetnik s Pobrežja, se je zagovarjal zaradi tatvine polnilnega peresa in zlate ure, pa je zato dobil 1 leto in pol strogega zapora. Lešnik je letos meseca uljija najel stanovanje pri Ivanu Grešku. Ostal pa je pri njem samo 6 dni, medtem pa mu je ukradel zlato nalivno pero, njegovi ženi pa 1000 din vredno zlato damsko zapestno uro. Obtoženec je tajil vsako krivdo, pa mu ni nič pomagalo, ker je bila njegova krivda preočitna.

Nato je prišla pred sodišče nevarna trojica, ki je zapletena v številne tatvine, ki so bile letošnje pomlad v Mariboru izvršene. Bili so to 33 letni mehanik Karl Rober s Prihrove, 41 letni Friderik Mavrič, trgovski potnik iz Maribora, in 39 letni starinar Edvard Sernec iz Maribora. Glavni krivec je Rober, okored tat in vlomilec, katerega obtožuje obtožnica zaradi naslednjih tatvin: dne 1. aprila tatvine kolesa iz predsobe pisarne Sofra v Gregorčičevi ulici v vrednosti 1200 din, dne 14. aprila tatvine kolesa v vrednosti 500 din s stopnišča Vošnjakova ulica št. 21 na škodo Jakoba Čeha, dne 15. aprila tatvine pet ležalnih stolov z vrta Antona Morečutija na Tržaški cesti. Te tatvine je izvršil Rober, Mavrič pa mu je preskrbel prometno knjižico za kolo, da ga je lažje prodal, drugo kolo pa je hranil v svojem stanovanju, dočim je Sernec ukradene stole kupil, in sicer za 110 din, dasi so bili vredni 500 dinarjev. Rober je bil obsojen na 1 leto in 10 mesecev strogega zapora ter na trajni izgon iz mesta, Mavrič je dobil 2 meseca strogega zapora, Sernec pa 14 dni zapora, pogojno za dve leti.

Nove najvišje cene za meso, mast in kruh v Mariboru

Maribor, 30. sept.

Na podlagi pooblastila bana dravske banovine v Ljubljani VIII-K št. 510-40 z dne 17. septembra 1940 in na osnovi nakupne cene 20 din za kg za zaklane prašiče izvora izven dravske banovine določa mesino poglavarstvo v Mariboru za svoje področje tele najvišje cene: Svinjski hrbet 22 din za kg, ostalo svinjsko meso 21 din, slanina in salo 24 din, mast 26 din, glava 10 din, črevesna mast 16 din, ledvice 18 din, srce 18

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer	Temperatura		Relativna vlažnost	Veter	Padavine	
		noči	dnevi		(smernost, jakost)	m/m	vrsta
Ljubljana	762.7	8.0	7.0	93	10 NE	14.6	dež
Maribor	763.4	9.0	7.0	90	10 NW	12.0	dež
Zagreb	763.5	10.0	7.0	90	10 0	2.0	dež
Belgrad	761.7	13.0	10.0	90	10 NW	8.0	dež
Sarajevo	762.5	12.0	8.0	80	10 0	28.0	dež
Vis	757.8	20.0	14.0	90	5 W	—	—
Split	756.9	23.0	15.0	80	6 SE	3.0	dež
Kumbar	757.6	24.0	16.0	80	6 ENE	—	—
Rab	756.8	21.0	14.0	80	8 0	—	—
Dubrovnik	756.6	25.0	21.0	80	10 SE	6.0	dež

Vremenska napoved: Deževno in zmerno hladno vreme.

Koledar

Danes, torek, 1. oktobra: Remigij.
Sreda, 2. oktobra: Angeli varuhi.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjini trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; mr. Bohinec, ded., Rimska c. 31.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

Drama — Začetek ob 23

Torek, 1. oktobra: »Romeo in Julija«. Rež. Tork.
Sreda, 2. oktobra: »Razvaline življenja«. Rež. Sreda.
Četrtek, 3. oktobra: »Romeo in Julija«. Rež. A. Petek.
Petek, 4. oktobra: »Romeo in Julija«. Izven.

Opera — Začetek ob 20

Torek, 1. oktobra: Zaprto. (Generalna).
Sreda, 2. oktobra: »Grof Luksemburški«. Opereta. Red. Premierski.
Četrtek, 3. oktobra: »Fidelio«. Red. Četrtek.

Proslava štiridesetletnice Slomškove zveze. Proslava 40 letnice Slomškove zveze in družbe bo v dne 6. in 7. oktobra t. l. Spored: I. V nedeljo, dne 6. oktobra pozdravni večer v dvorani Delavske zbornice. II. V ponedeljek, dne 7. okt., slavnostno zborovanje z nastopnim dnevnim redom: 1. ob 9 sv. maša v cerkvi oo. frančiškanov, pri kateri poje učiteljski pevski zbor Slomškove družbe; 2. ob 10 pričetek zborovanja v frančiškanski dvorani: a) »Slovenska govorica« poje v pozdrav slovenskemu katoliškemu učitelstvu pevski zbor Slomškove družbe; b) predsednikovi pozdravi udeleženi zastopniki svetnih in cerkvenih oblasti, zastopnikom raznih društev ter vsem navzočim; c) »Ustanovitve in 40 letno življenje Slomškove zveze in družbe«, govori družbeni predsednik Ivan Štrukelj; d) slavnostni govor dr. Vinka Brumna za 40 letnico rojstva Antona Martina Slomška; e) petje: »Povsod Bog« in državna himna. K udeležbi prav vljudno vabi vse člane in po članih vpeljane goste odbor.

Opozorilo staršem. Posebne telovadne ure otvarja tudi letos oddelk za zdravstvo zaščito učencev (Državna šolska poliklinika) za take učence, ki imajo slabo telesno držo, ortopedske napake ali pa so slabo razviti in manj spretni. Telovadne ure se vrše vsak ponedeljek in četrtek popoldne od 3—5 začasno še v telovadnici I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici, a se v kratkem prenese v ortopedsko telovadnico v novi zgradbi oddelka za zdravstvo zaščito učencev. V tečaj se sprejmejo učenci(ke) srednjih in ljudskih šol med telovadnimi urami ali pa na oddelku za zdravstvo zaščito učencev v Askerčevi ulici. Prva telovadna ura bo v četrtek, 3. oktobra.

Nenadna smrt mladega profesorja. Nocoj ponoči je umrl pod Rožnikom, zadet od srčne kapi, pri vseh priljubljeni mladi profesor I. drž. realne gimnazije g. Štrukelj Vojteh. Pokojnik je bil med drugim tudi dolgo vrsto let član Akad. pevskega zbora. Svojem obridki izgubi naše iskreno sožalje!

Najlepši madžarski film »Umirajoča pomlad« pride tudi v Ljubljano! V kratkem bo predvajan v kinu Matici film »Umirajoča pomlad«, ki je brezdvomno ena največjih filmskih umetnin današnje dobe. Napravljen je bil v Budimpešti po znamenitem romanu madžarskega pisatelja Lajosa Zilahyja. Film je tako nenavadno uspel, da so ga celo v Parizu predvajali v enem največjih kinematografih in to v originalni verziji nepretrgoma celih osem mesecev. V Belgradu in v Zagrebu, kjer so ga predvajali pred par meseci, je ostal film dolge tedne predmet vsepobnega zanimanja. Ljubljana bo spoznala največjo madžarsko filmsko umetnino in najsilnejšo madžarsko filmsko umetnico Karady Katalin, ki igra v filmu glavno vlogo.

Poslužite se položnic, ki so bile priložene včerajšnjemu »Slov. domu« za obnovo naročnine in za nakazilo 10 din za »SLOVENCEV KOLEDAR«!

»Slovenčev koledar«, ki bo izšel v obliki skoraj polovice »Slovenskega doma« (23x30,5 cm), bodo dobili redni naročniki »Slovenskega doma«, »Slovenec« in »Domoljubac« po deset dinarjev. Vsi nenaročniki pa po 28 din. — Novi naročniki, ki se naroče in plačajo »Slovenski dom« vsaj za 3 mesece, dobe koledar tudi po 10 din.

Ne odlašajte, ampak takoj naročite to izredno knjigo!

Prednaročila sprejemamo le do 1. novembra 1940.

»Slovenčev koledar«

Ljubljana — Kopitarjeva ul. št. 6

Kaj Japonsko najbolj tare

Ob najnovejšem trojnem paktu, v katerega je vključena tudi Japonska, se človek vpraša, koliko Japonska prav za prav sama zmora v primeru, če bi Amerika ustavila svoj izvoz in če bi se Japonska še s kom drugim spopadla. Že vojna s Kitajsko je Japonsko precej izčrpala in če bi se zapletla še v novo vojno, tega najbrže ne bi mogla prenesti.

Nemški uradni »Kriegswirtschaftliche Jahresberichte« je leta 1937 napisal sledeče: »V primeru spopada s kakšno industrijsko silo, japonska industrija ne bi mogla kriti vseh potreb. To velja zlasti za japonsko industrijo železa in jekla, ki je odvisna od tujih zalog evrovina.«

Koliko železa proizvaja

Nepotrebno je poudarjati pomen industrije jekla in železa v moderni vojni. Če vzporedimo japonsko proizvodnjo z rusko, nemško ali ameriško, vidimo, da je leta 1937, Japonska proizvajala 3.300.000 ton železa, Rusija 14.500.000 ton, Nemčija 16.000.000 ton in Amerika 36.000.000 ton.

Tudi glede jekla ni na boljšem

Isto velja za japonsko industrijo jekla. V primeru z drugimi državami je Japonska proizvajala leta 1937, 6.000.000 ton, Rusija 17.800.000 ton, Nemčija 19.800.000 ton in Amerika 49.500.000 ton. Tem številkam ni kaj dodati.

Kaj pa rude

Glede industrijske proizvodnje vojnega materiala je Japonska popolnoma podrejena. V primeru z nemško proizvodnjo železa in jekla znaša japonska 1 : 3, z ameriško pa 1 : 10! Poleg tega pa mora Japonska za svojo proizvodnjo železa in jekla uvažati glavne evrovine. Proizvodnja železa in jekla zahteva ogromne količine železne rude in premoga. Toda samo Rusiji in Ameriki ni treba tega uvažati. Dočim je japonska proizvodnja železne rude znašala leta 1937, 2.000.000 ton, je znašala ruska 28 milijonov ton in ameriška 73.000.000 ton.

Ostala industrija je slabo razvita

Razen municije, pušk in topov zahteva moderno vojskovanje vedno več letal in tankov. Glede tega pa je japonska podrejenost mnogo večja. Kot merilo za proizvodnjo letal se more vzeti za podlago avtomobilska proizvodnja. V začetku kitajsko-japonske vojne je zapisal »Deutsche Volkswirtschaft« kot najboljši strokovni gospodarski list, sledeče: Japonska je zaposlevala skupno 2.369.377 delavcev v 85.174 tovarnah, kar da povprečno sedem ljudi na tovarno. Japonska industrija je udržala torej značaj majhnih in to zelo majhnih podjetij.

Teh 85.000 tovarn je izdelalo blaga v vrednosti 10.800.000 jenov, to je 127.000 jenov letno na -sako tovarno. Dnevna proizvodnja torej ne znaša 400 jenov. Ne smemo pozabiti, da odpade od teh podjetij precej na tekstilno industrijo. Pomanjkanje čiste tehnične industrije ter majhne zaloge jekla in železa predstavlja za Japonsko zelo resno vprašanje. Prav tako pa tudi pomanjkanje strojne industrije, ki proizvaja komaj 10—12.000 avtomobilov na leto, je zelo vidno.

Petrolej mora uvažati

Poleg vsega tega Japonska nima petroleja. Dokler bo v vojni samo s Kitajsko, je uvoz petroleja sicer težko, toda ne nerešljivo vprašanje. Na Kitajskem je treba premagati ljudi in ne stroje. Kitajska sama pa tudi ne more preprečiti japonskega uvoza. V primeru vojne s kakšno industrijsko državo, ki razpolaga s tanki in letali, pa bi se položaj do dna spremenil. Kajti letala in tanki gorivo žrejo.

Uporaba goriva vojujoče se države na leto

Koliko goriva rabi država v vojni na leto? Po studiju Schteinberga, ki je ušla v »Deutsche Volkswirtschaft« leta 1936 izgleda uporaba takole:

	(V milijonih ton)	Olje za			
		Olje	Gorivo	Petrolej	maž
Vojska	3.0	2.0	0.5	5.5	
Letalstvo	1.45	0.1	0.15	1.7	
Mornarica	1.8	0.2	0.2	2.0	
Industrija itd.	1.85	1.3	0.3	3.45	
Skupno	6.3	1.8	3.4	1.15	12.65

Če vpoštevamo še potrebe normalnega gospodarstva, znaša skupna uporaba letno 15—20 milijonov ton.

Amerika in Rusija moreta proizvajati zase goriva dovolj. Nemčija proizvaja letno 3.000.000 ton, drugo pa mora uvažati. Anglija proizvaja sama malo, toda dokler bo gospodar na morju, se ji ni kaj bati. Položaj Japonske pa je slabši od Nemčije. Ona rabi letno okrog 15.000.000 ton, proizvaja pa nekaj sto tisoč ton. Strokovni list »Kriegswirtschaftliche Jahresberichte« se zelo pesimistično izraža glede japonskega petroleja v primeru velike vojne.

Vojna in civilno prebivalstvo

Položaj se je znatno poslabšal zaradi vojne s Kitajsko. O posledicah te vojne govori poročilo nemškega poluradnega Instituta za gospodarsko proučevanje od dne 28. julija 1939 in piše o kovinski, kemični, strojni in rudarski industriji. Poročilo pravi, da te štiri industrije v začetku kitajsko-japonske vojne niso imele dovolj zalog, čeprav so tedaj delale z vso paro. Ko je izbruhnila vojna, so te industrije morale kriti še domače potrebe. Računa se, da so naročila japonske vrhovne komande znašala okoli tri milijarde jenov, skupna vrednost blaga pa je ocenjena leta 1936 na štiri milijarde jenov napram sedem milijardam jenov leta 1938. To povečanje se je nanašalo na povečanje cen in ne na količino proizvodnje. Dejansko povečanje proizvodnje od leta 1936—1938 je znašalo milijardo jenov. To dokazuje, da japonska vojna industrija ni mogla zadostiti potrebam vojske, čeprav so med civilnim prebivalstvom uvedli precejšnjo štednjo: na dobro polovico in še čez.

Nobenega dvoma ni, da bo to radikalno zmanjšanje japonske proizvodnje za potrebo civilnega prebivalstva v nekem času precej izčrpalo japonsko industrijsko moč. Mogoče bi kdo mislil, da so potrebe civilnega prebivalstva krili z večjim uvozom,

kar pa ne drži. Zaradi vojnih potreb se je uvoz za potrebe civilnega prebivalstva zmanjšal, za vojne pa zvečal, kar nam pove tabela:

	1936	1938
Petrolej	184	320
Železo in kovine	375	662
Motorji	47	171
Avtomobili	44	62
Kemikalije	10	32

Vojna in tekstilna industrija

Od leta 1936—1938 se je odstotek japonskega vojnega materiala povečal od 24% na 47% vsega uvoza. Temu ni kaj dodati. Ta ogromen prirastek uvoza vojnega materiala gre na škodo tekstilne industrije. Njene zaloge surovin so se zelo zmanjšale. Dočim je bil uvoz volne leta 1936 znašal 850.000.000 jenov, je leta 1938 padel na 430 milijonov jenov. To je seveda imelo hude posledice, ker je ravno japonska tekstilna industrija prinašala največ inozemskih deviz, s katerimi je Japonska normalno plačevala svoj uvoz. Zaradi tega je japonski uvoz padel za tretjino. Japonska zunanja trgovina je pokazala leta 1937 za 961 milijonov pasiva, leta 1938 pa za 593 milijonov jenov.

Vojna proti Kitajski je zelo zmanjšala japonske zlate rezerve in spravila njeno vojaško moč v hudo stisko. To dejstvo bo zelo vplivalo, če bi se Japonska zapletla v vojno s kakšno industrijsko državo.

Egiptski muslimani v neki mošaji v Kairu pri molitvi za mir.

Nemški čezmorski kabel

V avgustu letos je minilo 40 let, odkar je pričela delovati brzojavna zveza med Nemčijo in Severno Ameriko s pomorskim kablom Emden—Azori—New York. Köln ima v zgodovini nemških pomorskih kablov prav posebno vlogo. Tu so dozorovali nemški načrti za položitev različnih kablov. Pod vodstvom Feltna in Guillauma je bilo osnovano nemško atlantsko telegrafsko društvo (DAT). To društvo je že leto po ustanovitvi položilo prvo zvezo med Nemčijo in Severno Ameriko. Zaradi preobtežitve tega kabla so morali že leta 1903-4 položiti drugega.

DAT je po svetovni vojni preselil sedež družbe iz Kölna v Berlin. Da nadomesti z versailskim mirom izgubljeni kabel z USA, so Nemci leta 1926 položili še tretji kabel preko Azorov. Ta kabel je bil najmodernejši in je deloval s tako brzo kakor oba prejšnja skupaj. DAT in še nekaj drugih družb so polagali pomorske kable tudi po Južnem morju. Daljnem vzhodu, in postavili zveze med Afriko in Južno Ameriko.

Da pa ne bi bila Nemčija pri izdelovanju kablov odvisna od inozemstva, so sami ustanovili tvornico za izdelovanje kablov. Tvornico so postavili v Kölnu, ki dandanes pripada družbi Felten. Ta tvornica je tako urejena, da utegne izdelovati tudi največje pomorske kable. Ima tudi dve posebni ladji za polaganje kablov. Izdeluje pa kable ne le za dom, ampak jih mnogo izvažajo tudi v inozemstvo. — mr.

Velika Nemčija šteje 99 milijonov

Nemški statistični urad objavlja končne številke prebivalstva Nemčije in njenih upravnih področij po popisu od 17. maja 1939. V Nemčiji je do tedaj živel 79.375.281 prebivalec. Prejšnje nemško ozemlje, brez Posavarja, torej ozemlje Nemčije, ko je prišla na površje narodno socialistična stranka leta 1923, je imelo 68.447.000 prebivalcev. Z razši-

ritvijo ozemlja proti vzhodu je Nemčija dobila 89.434.000 prebivalcev. Prebivalstvo Nemčije šteje skoraj 99 milijonov. Tako je Nemčija za Rusijo postala največja država po številu prebivalstva. Anglija s severno Irsko ima 46.5 milijona, Italija 44.4 milijona, Francija 42 milijonov in Španija 25 milijonov duš.

Nove ženske nogavice

Veliko pozornost so na letošnjem dunajskem jesenskem sejmu vzbudile moderne ženske nogavice. Glede okusa in praktične uporabe so naletele pri ženskem svetu na veliko pozornost.

Predvsem so izdelali novo vrsto nogavic, pri katerih se nit ne pretrga. Kaj to pomeni, ve vsaka dama, ki nosi drage nogavice. Najnovejša vrsta nogavic se proizvaja na popolnoma drug način, in bo ta način prinesel velike spremembe v izdelavi dobrih nogavic.

Prikazane so bile tudi nogavice, ki so v higienskem pogledu zelo praktične. Napravljene so iz takšnega materiala, ki ne vpija vode. Taka nogavica je posebno pripravna za deževno vreme, ker se kapljice dežja prelivajo čez nogavico, noga pa ostane popolnoma suha. Ta vrsta nogavic je ženski svet zelo razveselila, saj je zaradi mode mnogo trpel od vlage in mraza.

Je pa še ena vrsta nogavic, ki je vzbudila pravo senzacijo: to so nogavice, ki se pri barvanju tako pripravljajo, da nobena žuželka ne more ubosti noge skozi nje. So moderne in zelo praktične.

Tovarnarji se sedaj razmišljajo, kako bi naredili take nogavice, ki bi branile noge pred dežjem in komarjem, in pa katerih nitke ne bi popuščale.

Zdi se, da se bodo v kratkem na tržišču pojavile takšne vrste nogavic, kakor jih izdeluje nemška tovarna Rogo-Werke.

Prašč z dvema nogama, ptič brez peruti

To se sliši malo nenavadno, ampak je le res. Tudi narava ima svoje muhe. V Ameriki je neka svinja skotila tri mladiče, od katerih eden je imel samo dve nogi. Toda vprav zaradi te nepravilnosti je štene kmalu postalo »slavno«. Preskrbeli so mu dreserjo, ki ga je naučil hoditi z danima nogama. Dvonogo prase je postalo cirkuški umetnik in filmski star. Z dvonogostjo si je izboljšal svoj »polažaj« in živel drugačno življenje kot drugi prašiči. Skoda le, da ni imel kakih dedičev, da bi jim lahko zapustil »premoženje«, ki si ga je nabral s svojo »kariero«.

Kivi je neobičajen ptič, ki nima ne peruti, ne repa, čeprav ima vse ostalo kot pravi ptič. Ima plitvo postavbo, noge kot ptič in dolgi kljun. Prišel je na Novo Zelandijo, kjer pa ni varen pred domačini, ki zelo cenijo njegovo meso. In nič čudnega ni, če ne more svojim sovražnikom ubežati. Saj revež nima peruti. Če kivi stoji pri miru in glavo potegne v perje, se za človeku zdi, da ima pred seboj — nepremično mepo. — mr.

Radio

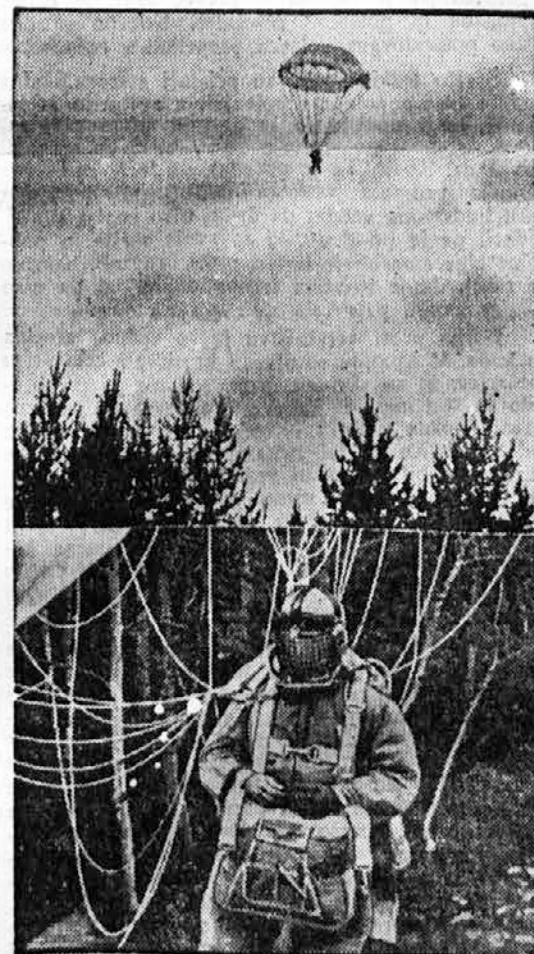
Program radio Ljubljana

Torek, 1. oktobra: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napoveda, poročila. — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45. — 11 Šolska ura: Strček v radiu vas pozdravlja (g. Miroslav Zor). — 12 Iz Schubertove zakladnice (plošče). — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Salonski kvintet. — 14 Poročila. — 18 Radijski jaz. — 18.40 Ziva znanost (g. prof. Mirosl. Adlešič). — 19. Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 19.50 Deset minut zabave (Pisana šara). — 20 Pevski zbor »Cankar«. — 20.45 Koncert operne glasbe (Radijski orkester): Rossini: Uvertura k op. Vi: ljem Tell arr. Kraus; Richard Wagner, kronološki potpuri; Spontini: Predigra op. Vestalka; Verdi: Balet iz op. Otello; Verdi: Fantazija iz op. Ples v maskah. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Znani plesni orkestri (plošče) Konec ob 23.

Drugi programi

Torek, 1. oktobra: Belgrad: 20.40 Prenos simf. konc. belgraj. filharmonije — Zagreb: 18 Ruske romnce — Budimpešta: 18.10 Konc. salonskega rad. ork. — Rim-Turin-Florenca: 21.30 Simf. vokalni konc. — Praga: 21 Konc. češke filhar. — Brno: 21 Violinski konc. — Bratislava: 20.30 Večerni konc. rad. ork. — Atene: 20.15 Konc. rad. ork. — Andara: 20.45 V. ki — Kalundborg: 20.20 Vokalni tercet — Tallin: 19.50 Solistični konc.

Belgrajska kratkovalovna postaja: YUA, YUB (49.18): 19.40 Poročila v slovenščini — YRF, YUG (19.69 m): 1.55 Oddaja za Južno Ameriko — 3 Oddaja za Severno Ameriko.

V zavetje gozda se je spustil z letala.

James Hilton:

Z bogom mr. Chips

Gospod Marsham, ravnatelj šole v Brookfieldu, se je po šolskem dvorišču sprehajal z Jacksonom, novim učiteljem za zgodovino. Oba sta nosila pokrivalo in plašč, kakor ju nosijo učitelji na vseh angleških šolah. Marsham se je ustavil pred kipom na dvorišču ter s ponosnim glasom prebral napis:

»Slavnemu spominu Jonathana Brookfielda, ki je utemeljil Brookfieldsko šolo v slavo božjo ter za napredek pobožnosti in znanja v letu 1592.«

»Leta 1592!« je nekam s strahom ponovil Jackson.

Marsham pravi:

»Tega leta je Kolumb odkril Ameriko.«

Novi učitelj zamrmra:

»Človek v teh sivih, starih zidovih skoraj čuti stoletja.«

»Gospod Jackson, zdaj sva v srečo Anglije, ki plemenito utripa. Ali slišite žvižg posebnega vlaka, s katerim prihajajo naši šolarji. Čez petnajst minut bo srečo Anglije zatrepetalo v raburjenju.«

Blizal se je čas prvega večernega snidenja v tem šolskem letu. Kamnite stopnice v stari šolski stavbi so se napolnile s truščem in krikom fantov, starih od trinajst do osemnajst let. Vsi fantje so imeli na glavi enake slamnike z brookfieldskim trakom, progastim za nadzornike in za starejše letnike ter z enobarvnim za mlajše.

Velika dvorana za skupne šolske sestanke je bila obložena s staro hrastovino in je s podobami brookfieldskih dostojanstvenikov na zidu nudila veličastno sliko. V dvorani so bile lesene klopi z naslonjali.

Na vzvišenem odru so posedli ravnatelj Marsham, Jackson in drugi profesorji. Na stol je ostal prazen. Fantje so vstali ter v popolni tišini čakali. Vstal je tudi Marsham in rekel:

»Dober večer, fantje.«

»Dober večer, gospod ravnatelj,« so odgovorili študentje.

»Sedite! Novo šolsko leto se začne, leto, za katero upam, da bo v čast Brookfieldu. Ne zahtevamo samo, da premagate močviš

Maxfielda in Seadburyja v nogometu in kriketu, temveč tudi, da dosežete kolikor toliko dostojne uspehe pri skušnjah, seveda, če vam to ne bo pretežko.«

Ravnatelj Marsham je počakal, da se je polegel smeh, katerega je med študenti vzbudil ta njegov govor, potem pa je nadaljeval:

»To leto imamo precej novih študentov, katere še posebej pozdravljam. Vi drugi pa se zadržite še spominjate svojih prvih dni v tej šoli, pa boste imeli malo usmiljenja z novinci. Zdaj pa še neko razočaranje za vas. Morda ste že sami zapazili, — in pogled se mu je ustavil na praznem stolu na odru — »prvič v osem in petdesetih letih mister Chipping ni mogel priti na prvi letni sestanek. Dovoljujem si ga imenovati Chips in mislim, da imam do tega pravico, ker me je mister Chips pred sedem in trideset leti v prav tej šoli pretepel zaradi lenobe.«

Tudi to zadnjo šalo ravnatelja Marshama so študentje spremljali s smehom, a v tem smehu je bilo dosti toplega sočutja s starim, odsotnim profesorjem.

Ravnatelj Marsham je nadaljeval:

»Chips se je prehladil. Tako prehlajenje pa bi utegnilo biti nevarno za fantiča pri tri in osemdesetih letih. Zato mu je dr. Merimale zapovedal, naj ostane doma. Boj je bil težak, toda naš stari prijatelj je nazadnje moral odnehati, zdaj sedi pri peti in silovito ugovarja zoper zdravnikovo zapoved.«

Toda Marsham se je zmotil. Prav ta trenutek se je namreč po hodnikih stare stavbe vlekle mršava postava ter se z zmagovalnim

smehljajem na licu opirala na palico. Ko je prišla pred dvorano, se je izvlekla iz ogrinjala.

Po stopnicah je ves zasopel pritekel fantiček ter se pred dvorano zaletel s starim možem. Vljudno je vzkliznil:

»Oprostite, gospod.«

Chips ga je v šali vprašal:

»Kaj pa je? Ali me hočeš ubiti?«

»Ne gospod, iščem, kje je tu šolski sestanek.«

»Jaz tudi. Drži se mene.«

Približala sta se vratom dvorane, v kateri so fantje ravno zapeli šolsko himno. Chips je skušal priti noter, toda vrata so bila zaprta. Dejal je:

»Izključili so naju. Čakati morava. Ti si »smrdljivec«, kaj ne?«

»Smrdljivec?« je vprašal deček začudeno in skoraj s strahom v oči.

»Tako pravimo tukaj novim študentom. Kako ti je ime?«

»Dorset, gospod.«

»Vojvoda Dorsetski? Hm, hm, bil sem učitelj tvojemu očetu. Zmeraj je zamudil.«

Stari gospod je pokazal na kamen v zidu pred vrati, kjer je bil vklesan napis: »John Charles Bosworth, vojvoda Dorsetski, 1650.«

»Tvoj prednik?«

»Ali je bil on tudi »smrdljivec?«

»Prepričan bodi, da je bil, pa samo leto dni, kakor boš tudi ti.«

Fantič je vprašal:

»Ste vi učitelj?«

»Nekdaj sem bil. Poučeval sem tisoče fantov, od leta 1870. Toda nehal sem pred petnajstimi leti.«

»To morate biti strašno stari?«

»Seveda, nisem več velikončno pišče.«

Šolski sestanek je bil končan in fantje so vdrli proti izhodu.

obkolili Chippa, ga prisrčno pozdravljali, mu prinašali sporočila svojih očetov ter ga spraševali, kakor je prebil počitnice.